

MIDTJYSK EFTERSKOLE

selvevaluering 2024

INDLEDNING OG METODE

Nærværende er en evaluering af Midtjysk Efterskoles værdigrundlag. Baggrund og det undersøgte beskrives i det følgende. Der er interviewet fire forældre – to som par og to som enkelt-forældre. Yderligere to forældre(par) skulle have været interviewet, men dette glippede af forskellige, primært praktiske, årsager.

Forældrene er interviewet til video, og der er primært arbejdet med følgende dele af det samlede værdigrundlag:

”Vi anerkender dig som person

Vi arbejder ud fra et anerkendende menneskesyn. Det betyder, at vi anerkender dig som person – **og at vi har tillid til, at du aktivt ønsker at indgå i det forpligtende fællesskab.**

Tolerance

Vi tror på et gensidigt forpligtende fællesskab, der hviler på tolerance, tillid, ansvarlighed engagement og respekt for hinanden. Alle elever og alt personale bidrager til dette fællesskab med de ressourcer, vi hver især råder over.”

Efter samtale med viceforstander Helle Bloch stod det klart, at første passus og overskriften ”Vi anerkender dig som person” er en slags ”overligger” til de efterfølgende afdelinger i værdigrundlaget, som skal læses i lyset af indledningen. ”Tolerance” er dermed en form for uddybning af skolens sigte med anerkendelse og det forpligtende fællesskab. De øvrige uddybninger/værdier er ”Unik”, ”Demokrati” og ”Kultur”.

BAGRUND

I gældende bekendtgørelse af lov om efterskoler og frie fagskoler fremgår følgende:

§ 1. stk. 1 (egne kursiveringer):

Loven omfatter efterskoler og frie fagskoler, der tilbyder undervisning og samvær på kurser, hvis hovedsigte er *livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse*, og som er

godkendt af børne- og undervisningsministeren til tilskud. Undervisningen skal have en bred almen karakter. Enkelte fag eller faggrupper kan have en fremtrædende plads, men aldrig på bekostning af det almene. *Skolernes virksomhed skal tilrettelægges ud fra deres selvvalgte værdigrundlag.*

§ 17. Stk. 1 (egne kursiveringer):

"Skolen skal oplyse sit værdigrundlag til enhver, som beder om det, og offentliggøre værdigrundlaget på sin hjemmeside på internettet. Skolen skal orientere forældre til undervisningspligtige elever om skolens værdigrundlag ved tilmelding til skolen. *Bestyrelsen skal udarbejde en plan for skolens evaluering af skolens virksomhed i forhold til værdigrundlaget. Skolen skal foretage denne evaluering mindst hvert andet år.*"

Tilgang i interviews

I de gennemførte interviews med forældre er det forsøgt at komme bagom forståelsen af begrebet "fællesskab," idet "det forpligtende fællesskab" af skolen er understreget som evalueringens første genstandsfelt. "Tolerance" er ligeledes understreget, hvorfor det i løbet af interviewene bl.a. er forsøgt at undersøge *grænsen* for samme. Under overskriften "Noter til spørgsmål" i mail fra Helle Bloch af 5. december 2023 står anført "Hvornår gælder reglerne ikke for dit barn (undtagelsen?" samt "Hvordan bidrager I som forældre til det forpligtende fællesskab?"

De gennemførte interviews er gennemført semistrukturerede, således at samtalen har kunnet bevæge sig i de retninger, der har optaget interviewpersonerne, mens det har været interviewerens rolle at holde samme genstandsfelt på tværs.

Generaliserbarhed

De gennemførte interviews siger naturligvis ikke noget om alle forældre, eftersom kun få er blevet interviewet. Det er dog den grundlæggende formodning, at der i interviewene fremkommer træk og karakteristika, der er generelle for grupper af forældre hhv. for holdninger etc. som forældre på Midtjysk Efterskole generelt kan have.

Kort kan man sige, at det er formodningen, at de interviewede forældre i ganske konkret forstand taler for flere end sig selv.

Generelt om Midtjysk Efterskoles værdigrundlag

Midtjysk Efterskoles værdigrundlag ligger på væsentlige stræk tæt på noget, som ganske mange danskere umiddelbart vil kunne skrive under på. Fællesskab og tolerance opfattes almindeligvis som goder, de fleste kan tilslutte sig.

For manges vedkommende vil spørgsmålet derfor ikke være *om* værdigrundlaget giver mening, men *hvordan* det gør det. Altså: hvordan udledes de beskrevne værdier i en pædagogisk praksis på efterskolen (i nærværende tilfælde som oplevet af forældrene)?

Værdigrundlagets brede karakter afspejles muligvis også i den omstændighed, at væsentlige ord og begreber fremstår uformidlede af andet end den sproglige kontekst.

Eksempelvis er begrebspar som "anerkendende menneskesyn" og "forpligtende fællesskab" i værdigrundlaget ikke definerede. For disse begrebspar eksisterer der heller ikke, så vidt denne rapport forfatters research, hverken endegyldige eller alment accepterede definitioner.

Dermed åbnes der for læseren for mange forståelsesmuligheder, der vil afhænge af den enkeltes personlige erfaring og begrebsapparat.

ASPEKTER AF INTERVIEWS

Forældrepar 1

Efterskolevalget er "pragmatisk." Det handlede om de fysiske rammer – og dernæst om fornemmelsen af stedet. Køreafstand spiller også ind.

Midtjysk Efterskole opleves som god til at få fællesskabet til at fungere og skabe tryghed for eleverne. Muligvis blev der endda taget vel meget hensyn til elever, der op til skituren kun kunne rumme at skulle være i hytte med deres bedste venner.

Stemningen på skolen er afslappet og "hverdagsagtig."

Forståelsen af "det forpligtende fællesskab" er, at man som elev deltager aktivt og søger at inkludere de andre i videst muligt omfang.

Forældrene kan ikke huske at have læst værdigrundlaget, men valgte skolen til pga. den oplevede stemning på stedet.

Midtjysk Efterskole går ifølge forældrene meget op i at klæde forældrene på til at aflevere

børnene.

Med skolens tilgang til fællesskab og rummelighed vil der være plads til (stærkt) afvigende holdninger – såfremt dem med stærk afvigende holdninger vil underlægge sig fællesskabets spilleregler.

Mor 1

Oplever kærlighed og "velkommenhed" på skolen, hvilket gør både elever og forældre trygge. Har særligt bidt mærke i forældrearrangementer, hvor man som forældre prøver nogle af de fællesskabsskabende aktiviteter, som eleverne gennemgår i starten af skoleåret.

Betoner også de fysiske rammer – alle er under et tag. Der er varme og overskud i personalegruppen og dermed den samlede stemning på skolen.

Man føler sig set som forælder, og skolen er god til at *indfri* både forældre og elevers *behov*. Også der, hvor det er vanskeligt, og der er modstridende interesser.

Midtjysk Efterskole *er* for alle – også personer med holdninger, der afviger stærkt fra dem, der almindeligvis trives i det danske samfunds midte.

Forældrepar 2

Midtjysk Efterskole understøtter den livsværdi fra hjemmet, at livet er en gave, der skal tages vare på. Det er mere i tilværelsen end blot at have det sjovt.

Midtjysk Efterskole har været en god ramme for parrets barn at dumme sig i (nu, hvor det åbenbart skulle til). Skolen har været god til efterfølgende at understøtte og anerkende den efterfølgende indsats.

Det kan være hårdt at være forælder til én, der ifølge skolen bidrog til en dårlig stemning for fællesskabet, men skolen var god til at understøtte dialogen mellem forældre og barn.

Kan se fællesskabet og den gensidige omsorg mellem eleverne til elevfesterne (som ikke er i skolens regi).

Man kan være del af fællesskabet indtil det punkt, hvor man udfordrer den samlede ramme.

Har stor tillid til skolen og føler sig godt informerede af nyheds- og forældrebreve.

Mor 2

Er tryk ved – og kan mærke – hvad skolen vil. Barn har været udfordret af skolens tilgang i forhold til at inddæmme udfordringer med mindre fællesskaber, som udfordrer det store. Har givet behov for at bearbejde undersøgende samtaler og forventningen fra skolens side om at ”stikke” kammerater.

Tæt kontakt og opfølgning fra skolens side har været tillidsvækkende.

Unge i dag lader sig ikke skælde ud og irettesætte. Er nok lidt umodne i deres socialisering.

Kan godt være i tvivl om, om elever, der laver forskellige former for ballade, føler sig rigtig set.

Enkeltamtaler med eleverne er en ”black box.” Vil gerne være klogere på og evt. klædes på i forhold til, hvad der sker. Vil også gerne være klogere på, hvad der konkret sker med de elever der tages tilbage – f.eks. efter en ”tænker.”

Kan godt blive i tvivl om, hvad man som forælder skal gøre, hvis man har besøg af én eller flere elever fra skolen, som man formoder er indblandet i noget, der bryder med skolens regler eller intentioner om en måde at være skole på.

KONKLUSIONER

Forældrene har generelt ikke en opfattelse af, at der arbejdes eller bør arbejdes stringent ud fra det skrevne værdigrundlag. Snarere opfattes ”værdigrundlaget” som et bredere fænomen, der beskriver en oplevelse af skolens tilgang til de unge, deres forældre og til hinanden som kolleger m.v. Ordet ”værdigrundlag” opfattes derfor mere som en praksis eller det, man som forælder oplevet, der rent faktisk foregår.

Som helhed har forældrene en forventning om, at skolen går tæt på. Både i forhold til deres barns behov (for f.eks. personlig udvikling) og til forældrene selv. Behovet for involvering, ”guidance” og forklaringer synes desuden – bredt set – at stige med uddannelsesniveaue. Forældrene er generelt set meget tilfredse med involvering og information. Det er dermed ikke udelukkende eleverne, der ”anerkendes som person,” men også forældrene.

Forældrene har samstemmende en opfattelse af, at skolen i stort omfang lykkes med at facilitere og dermed skabe reelt fællesskab mellem de unge mennesker. Samtidig hermed synes skolen i forældrenes øjne også at lykkes med at iscenesætte fællesskabsbegrebet som mere end en ramme, et enkeltindivid kan føles sig tilpas i, men som et ideal eller en etik: Der

skal være plads til alle; det eneste, man ikke må, er aktivt at udfordre dén præmis. Altså arbejder skoler her aktivt med, at alle bidrager til fællesskabet, sådan som det er skrevet i værdigrundlaget.

Det kan hermed siges, at de undersøgte aspekter af værdigrundlaget udleveres på en måde, som er forventelig i forhold til den intention, man almindeligvis vil læse ud af det.

REFLEKSIONER

Modspørgsmålet til konklusion om, at praksis på Midtjysk Efterskole er ”i sync” med værdigrundlaget er naturligvis: Hvad harmonerer *ikke* godt med værdigrundlaget (forstået som det skrevne og på generalforsamlingen vedtagne dokument)?

Man kan som skole overveje, om man ønsker at være mere specifik – f.eks. i forhold til den udtalte brug af *dialog* som pædagogisk redskab og de værdier, der er indlejret i denne praksis.

Samtidig kan man overveje, hvorvidt man ønsker at give f.eks. rummeligheden kant ved eksempelvis i højere grad at give udtryk for de holdninger, man som skole har og formulere sig mere specifikt eller måske ligefrem ”spidst” herom. Det sidste kunne både være i selve værdigrundlaget og i skolens øvrige kommunikation.